

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Égész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. ó.

Szerkesztői szállás: helyő-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-5-kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent
Nyitlitéri ezikkék:
sora után 20 kr. előleg bekiadása mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Az országházról.

Pénzügyi helyzetünk illusztrálásul közöljük Kerpályi miniszter szeptember 16-án tartott beszédét: melyben az 1872-ki költségvetést indokolta: Ezen költségvetés — úgy mond — melyet a t. ház asztalára letenni ezennel szremsésem van, a legelső, mely a határvidékek költségvetését is magában foglalja, tetteleg érvényesítvén azon igazságot, hogy nevezett vidék a magyar koronához tartozik s gyakorlatilag is vonván az ebből folyó következményeket. S mivel a horvát-szlavon határvidékek csak a horvát-szlavon királyság által közvetve, a magyar pedig közvetlenül tartozik az országhoz, az előbb nevezettnek belkormányzatára vonatkozó költségvetés ép úgy általán formájában jelenik meg a költségvetésben, mint maguké azon királyságoké, melyekhez az közvetlenül tartozik, s mint fog megjelenni akkor, ha azokkal belkormányzatát illetőleg is egyesítve lesz. Ellenben a magyar határvidékek egész költségvetése részletezetten van kimutatva. A költségvetés az egészen új alkatrészére gondolva mondottam legközelebb, hogy ép ez évben addig fenn nem forgott nagy nehézségekkel járt a költségvetésnek a t. ház határozata által kívánt időre elkészíthetése. Hogy az még sikerült, örömmre szolgál, s ha közvetkénye az lesz, hogy még ez év folyamán meg is szavazatik, a közügynek nagy hasznára lesz az azáltal, hogy egyrészt a kormányzat egész évben biztonságban mozog s az egész évre célba vett munka teljesítésére egész éve is lesz, másrészt pedig hat hónap helyett 9 álland rendelkezésére a költségvetés elkészítésére.

Mielőtt a költségvetés tartalmának ismertetésére átmennék, meg kell jegyezmem, hogy a rendes bevételekből leütett azon 4.145.000 frtnyi fösszeg, mely eddig a közigazgatási költségekre a kincstárból adatott, s hogy azon 3.370.100 ft, mely a monarchia másik fele részére szükséges dohány bevallására fordítottak, és tulajdonképen nem más, mint az által minden haszon nélkül ugyan, de kamatjával együtt megterítendő előleg a rendes kiadások és bevételek közül szintén kiválasztván, egyszerű pénztár műveletként vétetett fel. Meg kell továbbá jegyezmem, hogy a rendes bevételek közül a rendkívüliekhez tetteket át: a bérleti hátralekók, mint természetükön fogva oda tartozók, ugyanoda helyzetvén át több sajátlag szintén oda tartozó kiadás, köztük a dohányjövődék részére előirányzottak is. Ez utóbbiak és a bérhátralekók egymást megközelítőleg kiegyenlítették, a folyó évre megállapított és a jövőre épen előterjesztett előirányzat összemérhetése céljából csak a két első tételt, t. i. a megyei közigazgatásra s a monarchia másik fele részére szükséges dohány bevallására fordítandót adom hozzá egy a bevételekhez, mint a kiadásokhoz egészen a tavalyi mód szerint.

Áttérve ezután az előirányzat érdemleges ismertetésére, meg kell jegyezmem, hogy rendes kiadásaink, melyek már a jelen évre 10.000.000 frrtal többre lőnek előirányozva, mint az 1870. voltak, újra is magasabban előirányozva és pedig a költségvetéseinkben eddig is felvéve volt complexumra nézve 8.043.000 frrtal. Ehez járulnak a határvidékek most újból felvett kiadásai 6.389.000 frrtal, ugy hogy az összes kiadási többlet 14.432.000 ft. Szemben ezzel a határvidékek előirányzatunkba most újból felvett rendes bevételei 4.817.000 frrta rugnak, minek folytán az ott előálló hiány 2.572.000 frrtot tesz. Hozzáadva ehhez különben szükségesnek mutatkozó 8.043.000 frtnyi több kiadást, leszen fedezendő többlet 10.615.000 ft. Ez összegnek eddigi bevételi forrásainkból eredő többletből fedezése majdnem teljesen sikerült, a rendes kiadások és bevételek közötti különbség és illetőleg az ennélfogva mutatkozó hiány csak 338.000 frrtal emelkedik, s teend egészben 4.861.440 frrtot, míg a jelen évben 4.522.720 frrt volt az.

Ha tehát a határvidékek deficitje s a törvénykezés rendezése folytán szükségessé vált több kiadás közbe nem jön, ugy már ezuttal eltűnnék rendes költségvetésünkben minden hiány, sőt többlet mutatkoznék. Am a határvidékek koronának területéhez tartozik, terhe minket illet, s fejlesztése, s oda erősbítése, hogy birja fedezni saját költségét, a mi feladatunk. A jó és rendezett igazságszolgáltatás olyan államszükség, mely kielégítést követel, mit tőle a valódi szükséglet határain belül megtagadni nem szabad. Legkevesebb szabad pedig azért, hogy az előirányzatból vagy egy évvel korábban tünjék el a hiány.

Nem lesz talán érdektelen elősorolnom azon tetteket, melyek a kiadási és bevételi többleteket legfőképp okozták:

a) az országgyűlés költségei magasabban előirányozva 200.000 frrtal bár az 1870. valódi szükségletnél 287.000 frrtal még mindig alantabb;

b) a közügyi kiadások növekedtek 1.877.422 frrtal, minek oka a legnagyobb részben abban keresendő, hogy a megszavazott egész összegnek egy jelentékeny része t. i. az, mely a határvidékekre esik, ezuttal megjelenik költségvetésünkben, mi eddig nem volt úgy;

c) a nyugdíjak 136.301 frrtal szaporodtak, nagyrészt ismét a határvidékek nyugdíjazottjainak ide felvétele által;

d) Horvát-Szlavonország belgazgatási szükségletére 2.072.000 frrtal több van előirányozva, ismét a horvát-szlavon határvidékek és Belovármege szükségletére való tekintettel;

e) a közlekedési miniszterium szükséglete 427.298 frrtal haladja meg a folyó évre előirányzottat, a kereskedelmi miniszteriumé pedig 1.024.269 frrtal, mi mellett azonban bevételül 1.269.433 frrtal emelvék, ugy hogy mérlege szinte ¼ millióval javul;

f) a vallás és közoktatásügyi miniszterium előirányzata 241.723 ft, a honvédelmié 1.139.932 frrtal magasabb, az intézmény mindelőbbre fejlődésének megfelelően. A csapatok létszámának emelkedésén túl főleg az emelkedésnek a brigat keretek formálása a tiszt és altiszt iskolázások és a szórólövegek alkalmazása vétele;

g) a bel- és igazságügyi költségvetés együtt 3.154.000 ft költségemelkedést mutat;

vége a pénzügyminiszterium előirányzata több 4.463.477 frrtal, mit főleg a cataster és az adóhivatalok czélba vett újjászervezése a határvidékek felállítására és adóösség és az államerdőknel és állambányászatainak mutatózó több kiadás okoz. Áttérve a bevételek emelkedésére, meg kell jegyezmem, hogy azok 50.000 forintig a belügyminiszteriumnál mutatkoznak azáltal, hogy a betegápolási költség megterítése és a Közlöny egész jövedelme felvételt, míg eddig mind a kettő a kiadásokból jöttetett le.

A bevételi többlet 13.070.000 ft erejéig a pénzügyminiszteriumnál mutatkozik és pedig 3.672.000 frrtal az egyenes adóknál, 719.000 frrtal a fogyasztási adóknál, 471.000 frrtal a bélyegnél, 790.000 frrtal a jogilletéknél, 115.000 frrtal a díjaknál, 47.000 frrtal az ut-, hid- és révéválnál, ez utóbbi tisztán a határvidékekről; a jövedéknél 1.137.000 frrtal, a bányászatainak 1.426.090 frrtal, az államerdőknel 4.926.000 frrtal, és az államnyomdánál 330.000 forinttal, mely emelkedésekkel azonban nem csekélyebb csökkenés is áll szemben, mi azonban jelentéktelen.

A bányászati előirányzatának ugy a kiadásoknál, mint a bevételeknél mutatkozó emelkedését a sótermelésnek ott felvételére okozza, az arra tett kiadások ott számítottán el, melyek a regie által megterítve, azután javára iratnak mint bevételek. Az államerdők bevételeinek közel 5 millió forint emelkedését három tényező idézi elő. Ezek egyike a határvidéki erdők bevételeinek felvétele vagy 1 millió frrtal, másika az állambányászati részére átengedett fárárnak pénzben elszámolása, harmadik és utolsó pedig a fokozott üzlet.

Aránylag még nagyobb mérvben fokozottaknak mutatkoznak a rendkívüli kiadások a nélkül, hogy hasonlót lehetne mondani a rendkívüli bevételekről.

A rendkívüli szükséglet összege 75.530.348 ft és így 19.093.142 forinttal több, mint a jelen évben, míg a rendkívüli fedezet csak 29.401.435 ft, tehát 13 millió 209.091 frrtal kevesebb, mint a mi a jelen évre lőn előirányozva.

Am a kiadási többlet és eme bevételi kevesebbet 32.302.233 forinttal teszi kedvezőtlenebbé a mérleget.

A rendkívüli kiadások és bevételek mérlegének ime kedvezőtlen állása teszi szükségessé, hogy legalább részben kölcsön útján gondoskodjunk az ily tetemesen növekedett hiány feezhetéséről.

Mi már a kiadások emelkedésének és a bevételek csökkenésének tényezőit illeti, ki kell emelnem, hogy amaz szinte kizárólag anyagilag is gyümölcsöző, részint már eddig tett, részint a jövőre czélba vett befektetések-ből ered, és ép azért kevésbé aggasztó; emez a készletek elfogyásában, kimerülésében leli magyarázatát, miként ezt ugy egyiket mint másikat részletezni mindjárt bátor-kodom.

A pénzügyminiszterium rendkívüli kiadásainak többlete tesz: 9.128.000 frrtal. Ebből 5.000.000-ot a vasutaknak adandó subventiók vesznek igénybe, mely czélra jelen évre 5 millió volt előirányozva, míg a jövőre 10.000.000 ft látszik szükségesnek. Ehez járul a forgalomnak már átadott és még ezen költségvetési év folyamán átadandó államvasutak mérlegének kiegyenlítésére 991.000 ft, a gömőri ipar vasutakra 450.000 ft, a Ferencz-csatornára pedig 500.000 ft.

E négy tétel már magában közel 7.000.000 ft a fennmaradó 2 millió és pár százezer forint az ujonnan állítandó adóhivatalok, vám- és adóösségek első berendezésére és az adóhátralek liquidatójára szánvák 385 ezer frrtal.

Horvátországban jár az adóhátralekokra 1868-ban befolyt összegnek 63% fejeében 185.000 ft építkezésekre, jelesen a vámháznál, a budai harminezadéppületeknél, a dohányjövődéknél, a selmezi banya-akadémiáján val felvéve vagy 1.000.000 ft; az államjavaknál, erdőknél és a bányászatainak a rendhivüli kiadás többlete szintén közel 100.000 ft, — mindennek feltétele a jövedelemnek tartós emelése.

Ezen s még néhány jelentéktelen kiadási többletnek vagy 400.000 ft kevesebbet is áll ellenében, okozván, hogy a végkiadási többlet az előbb említett 9.128.000 frrtal határozódik.

A közlekedési minist. rendkívüli szükségletének a folyó é ellenében mutatkozó többlete 15.160.000 ft; ebből esik; 5.161.000 ft a vasutkölesőből építetni; határozott vonalakra 4.000.000 s a gömőri vonalakra, 2.451.000 ft nehány a kincstár érdekében feltétlenül szükséges mellékpályákra; 1.500.000 ft a fumei kikötőre, 176.000 ft a bánrve-nádasdi vonalra, 4.272.000 ft beruházásokra az államvasutaknál, s végre 240.000 ft ut-, 117.000 ft pedig vízépítésre. Mind e többleteknek szemben áll 2.400.000 ft kevesebbet.

A kereskedelmi miniszter rendes szükségletének többlete 1.167.000 ft.

Az igazságügyi miniszteriumé pedig 101.000 ft. Emez a fegyintézeteknél, a telekkönyvi kirendeltségek és helyszínelési munkálatoknál fordul elő, amaz pedig félig a postaház építésénél, az állat-gyógyintézet-nél, és előlegképen egy minta lakhelyiség építésénél.

A rendhivüli fedezet kevesebbet, mint mondám, 13.209.091 frrtot tesz, elmaradván az ingó államvagyonból előirányzott összegből 3.550.000 ft, a földterhermentesítési alap térítmenyéből 280.000 ft, a közös aktívák-ból 3.512.000 ft, az előirt hitelmaradványaiából 4 millió 244.000 ft és kevesebb jutván a vasuti kölcsönből 6.500.000 ft; ellenben hozzájárulván a bérleti hátralek-ok címén 598.000 frrt, államjavak eladásáén pedig 587.000 ft.

Egyensúlyba hozni rendhivüli kiadásunkat rendhivüli bevételeinkkel rendszerint csak magunktól függ, mintán a czél főleg befektetéseink korlátozása által érhető el; hol és mennyiben helyes ez, gondos megbirálás tárgya, főleg ily igen felszereletlen országban, részéről nem tagadhatom, hogy bár hitelünkkel csak élni, de nem visszaélni szeretek, a súlyegyen helyreállításra kedveért, ezuttal czélba vett beruházásainkból alig vélemk valamit elmellőzendőnek. (Éljék helyeslés jobbfelől.)

Köztörvényhatósági szervezkedés.

A Kolozsvár sz. kir. város képviselőtestülete által kiküldött negyven tagu bizottság szept. 18-án d. u. 3 órakor tartá alakuló, első ülését, melyben három részre osztott, az első alsóztályba 20, a másodikba 10, a harmadikba szintén 10 tag soroztatván. Az első alsóztály a közigazgatási, rendőri és az 1870. évi XLII. t. cz. 64. §-ban megnevezett ügyekben, a második az árvai ügyekben készíteni el a szervezkedési munkálatot; a harmadik a választókerületek alakítására nézve dolgozand javaslatot s megkésztendi a választó-kerületek választóinak névjegyzékét és a legtöbb adót fizetők névsorát.

Az I. alsóztályba a 40-es bizottság következő tagjai soroztatva, u. m.: Bélteki Ferencz, Csulak Dániel, Demeter Károly, Fekete Pál, Finaly Henrik, Fisoher Lajos, Gálffy Endre, Hajós János, Haller Károly, Hal-mági Sándor, Hintz György id., Kirmayer Károly, Nagy Péter, Páll Sándor, Rutska János, Sándor József, Simon Elek, Schütz János, Szabó József, Szász Domokos.

A II. alsóztályba: Berde Áron, Hutze Mihály, Keserü Mózes, Krémer Ferencz, Korbuly Bogdán, Máday János, Rozesku Vaszilije, Sárkány Ferencz, Tauffer Ferencz, Ürmössy Samu.

A III. alsóztályba: Fülöp István, Hirschfeld József, Kállai Lajos, Kerekes Márton, Makoldy Sámuel, Mikó Lőrincz, Pap József, Tamási János, Temesvári Miklós, Vizi Endre. —

Ezen alsóztályok a polgármester által szokott módon össze fognak hivatalni, midőn is saját kebelökből el-nökök és jegyzőt választván megalakulnak, s munkássá-gukat megkezdik.

Kolozs-Monostor, 1871. sept. 15.

I. Gazdasági tanintézetünk szervezetről és szükségességéről — e lap hasábjain — már intézeti évünk kezdetén szóltam, most csak évi fázadosunkat akarom némileg körvonalozni; csak némileg, mert hiszen hosszadalmas volna mindarra részletesen kiterjeszkednem: mit, miért és mikor tettünk?

Elhallgatom, nem említem a theoreticusok diadal-mát, hiszen ők ugy is már szétszorra pihennek ez évi fáradság után, a két háva szünidő alatt. Csak mi a praxis ifjai vagyunk még itt; mert nekünk csak egy év teljes iefolyása adhat tájékozást arról, hogy egy gazdaság te-rén, minő teendők fordulnak elő, s azokat hogyan kell elvégezni? S csak azért is terjeszkedem inkább a gyakorlati év működésének leírására, mert ezen intézked-es, hogy felsőbb gazdasági tanintézet saját kebelében teljes gyakorlati évvel legyen összekötöttesben, nemzet-gazdasági életünkben még új. Pedig mily két elválhatlan iker a praxis és theoria. Az egyik sugalja, hogy mit — és miért kell tennünk? a másik, hogyan kell tennünk, hogy sikerteljes czélt érhessünk.

Bérezes hazánkban a gyakorlati kivitel nélküli el-mélet leghamarabb megbukik; mert, hol igényeltetik annyi eszelyesség és gyakorlati ügyesség a gazdálkodás-terén, mint épen hazánkban, hol annyi mindentéle viszá-körülmény közepette oly súlyos akadályokat kell legyőzni

égálji viszonyaink tekintetében, ép ugy, mint a befektetési tőke beszerzése s a korszerű gazdálkodás körül.

A kor intő szótátát megértették a nemzet jobbjai.

A hegyekről lezuhanó vízáradások elsepréssel fenyegetik a völgyek díszét; a szárazság sokszor elszással fenyegeti az ember táplálékát szintűgy, mint házi állatai takarmányát; a legcsekélyebb marhavész is tömördek pusztítást visz véghez, mert mi annak megállítására hatni alig tudunk; sok helyt a föld eltermékedlenedik, mert a földmives a vett kölcsönt nem igen szereti visszafizetni, inkább elégeti azon anyagot s melegszik ronda tüzénél, hamvát árka medrébe lökven, melyet gondosan termő földjeire kellene kihordania. Nem látja, hogy azon kilö-kött és víz által elsepert hamu az iszap közé vegyülve, miként termékenyíti meg kiáradások után a szántófölde-keket. Ehez ugyan hozzá járulnak az elmállott ásvány-részek is. Figyelj a természetre és az utmutató lesz! Dr, hogyan figyeljen, ha a természet minden titkát még csak babonának véli?

A természet mindazon titkait ismerni kell minden földmivesnek, a kényelemben uszó földbirtokostól — le a barázdába véres-verejékekkel élelmet kereső munkásig. Ekkor lesz elérve csak a közös jólét! 1848-ban a föld-birtok feloldatot a rabiga alól; most oldassék fel a föld-birtokos, a nemzet minden rétegében, a tudatlanság igája alól!

De térjünk a dologra.

Az osztrák tartománygyűlésekről.

A cseh országgyűlés a szokásos módon nyitattott meg. A helytartó bemutatta az új országos főmarsallt, ki letette az esküt s megnyitó beszédet tartott. Beszéde jelentéktelen, Lobkovitz előbb csehül, azután németül szolt, hogy megmutassa, hogy az ország két néptörvénye egyenjogúságának megőrzését tartja ama férfi leg-főbb feladatának, ki a házban elnökölni van hivatva. Nem tagadja, hogy párthoz tartozott, de igéri, miszerint e pillanattól fogva csak az országot szolgálja, mire az ülést, éljenzve a császár- királyt, megnyitja, mit a gyűlés háromszor ismétellen megújít.

A helytartó a többek közt így szolt: Mint ez ország fia, mint az újból fölvirágzó Prága főváros gyer-meke arra vagyok hivatva, hogy egy más hivatási körből önközé lépjek. Csak egy ajánlatot teszek, hogy bizalmukról biztosítsam magamat: Ez atyámnak szívehez oly közel álló emléke, kinek egykori székét is elfoglalom s ki az egész ország helyeslését s minden lakójának ál-landó, hálás emlékét vivta ki. Végül háromszoros éljen-nel fogadott felköszöntést mondott a császárra.

Ezután felolvasta a királyi leiratot, melyet a cseh többség viharos slava-kiáltásokkal fogadott. A lové-z zenekar a téren a néphymnust kezdé játszani, a néptö-meg pedig hosszas slava-kat kiáltott. A curiak alakítá-sának s az igazoló bizottságnak kérdése heves vitát idé-zett elő. Woltrum a német baloldal nevében kijelenté, hogy a házszabályok pontosan előszabják, miszerint ezek constituálása és megválasztása minden ülészakban csak egyszer történjék. Clam-Martiniz s más többségi kép-viselő ellenben azok újbóli constituálását követeli s nem akarta elismerni, hogy a mostani országgyűlés csak az utolsónak folytatása. A német képviselők ez ellen tiltakozást jelentettek be s sem a választásban sem a curiak megválasztásában részt nem vettek. A királyi leirat-ban említett kormányelőterjesztések a legközelebbi szombat-ülés napirendjére tüzetnek ki.

A morva országgyűlés a baloldal távollétében nyitattott meg. A helytartó előterjeszté az ismert három törvényjavaslatot, a Landeshauptmann az országos bi-zottság egy nyilatkozatát olvasta fel, melyben az a vá-lasztások törvénytelensége miatt, az összes választási okmányokat rendelkezésre bocsátja, minéltozva a választási igazolásra 15 tagu bizottság választatik. Végül a baloldal nyilatkozata olvastatik fel, melyben meg nem jelenését indokolja; legközelebbi ülés szombaton.

A választási törvény módosítására vonatkozó há-rom törvény Galiczia, Tirol és Trieszt kivételén minden tartománygyűlés elé terjesztetett.

Sziléziában már az első ülésen szóba került a nyelv kérdése. Dr. Kottek és Cinciala képviselők azt kívánták, hogy esküjüket cseh illetőleg lengyel nyelven is letelhes-sék. E felett élénk vita folyt. A gyűlés elhatározta, hogy a német nyelvet tekinti egyedüli nyelvének.

Lembergben Sapieha herceg főmarsall az ország-gyűlés s a jelen kormány közötti egyetértést constataálta s az utóbbinak támogatására hiva fel a képviselőket. A gyűlés háromszoros éljennel üdvözle ő felsége nevét. Goluchowski gróf helytartó azt mondja, hogy az ország-gyűlés legfontosabb feladatát a birodalmi tanácsosok megválasztása képezi, s kiemel, mennyire fontos mér-sékelt, a kiegyezkedést pártoló férfiakat választani. Erre a bterjesztett indítványok olvastatnak föl. A többek közt Smolka indítványozza, hogy felirat küldessék ő felségé-hoz s annak kidolgozására hét tagu bizottság választas-sék. Czerkowsky indítványozza, hogy a lengbergi tech-nikai akadémián a lengyel legyen az előadasi nyelv.

Czernovitzban Wassilka Landeshauptmann a reichs-rath tekenységét vette bíralat alá s azon reményét fo-

Jezele ki, miszerint a jelen kormányának sikerülend Ausztria minden népei közt egyetértést létrehozni.

Laibachban a Landeshauptmann a távollévő 13 kisebbségi képviselő követeléseit nyilatkozatát olvassa föl. Miután a tartománygyűlés múlt évi feliratában a létező alkotmányt jogérvényes alappal nem bírónak mondotta, így magát az állami alaptörvények keretén kívül állító törvénytelen gyűléssé tette, a kisebbség mindaddig nem vevend részt annak tárgyalásaiban, míg a létező alaptörvények feltétel elismerését ki nem mutatta. Miután a gyűlés határozatképtelen volt, az ülés bezárattott. A határozatképtelenségei azonban nem a 13 német képviselő távolléte okozta. A krajnai országgyűlés 37 tagból áll, a szlavonpárt 23 szavazatot számlál s a határozatképes séghez csak 19 tag jelenléte szükséges.

Linzben a német párt szintén nem jelent meg. A ház megalakulása előtt dr. Wiser s 15 társa kijelenté, hogy a kereskedelmi kamra képviselőjének távolléte miatt a gyűlést törvényesnek el nem ismerik s a terem ből távoznak. A helytartó ellenben kijelenté, hogy a kormány az országgyűlést jelen összeállításában s minden alkotmányos határozatait törvényesnek tekinti. Erre a ház megalakult.

Salzburgban Auersperg Adolf herceg tartományi elnök a tanítórend függetlensége felett fejezi ki örömet s így szól: „Német hűség a császárral iránt s a ragasz kodás a birodalomhoz és alkotmányhoz képezi a salz burgiak történelmi politikai individualitását, (viharos tetszés) A többi tartománygyűlések megnyitása figyelemre méltóbb mozzanattal nem bír.

Mint a Presse írja, az összes tartomány német pártjának delegáltjai értekezletet fognak tartani, közös eljárás megállapítása ügyében. Az alsó-ausztriai képviselők testületileg veendenek részt. A párt hírlapírói is meghívtak az értekezletre. Mint hírlík itt az összes alkotmánypárti képviselők tiltakozni fognak az u. n. cseh államjog elismerése által elkövetett alkotmányser tés ellen.

A francia hadsereg reorganizációja.

A francia hadsereg újabb tervezett reorganizációja felett a „Journal des Debats“ erkölcsi szempontból kö vetkező vizsgálódásokat tesz:

„A messzelövő fegyverek feltalálása előtt, s midőn a tüzérségnek nem volt még mai határozott szerepe, midőn a küzdők még csupasz fegyverrel támadták meg egymást, s a harc sikere nagyrészt az egyéni vitészség től függött: ez időben a stratégia, a kiszámítás, vagy általában mondva, a tudomány még alárendelt jelentő ségű volt. Az első császárság katonáinak nem kellett mathematicusoknak s tudományosan képzetteknek len niük, hogy az egész ellenük szövetkezett Európát oly sokszor megverjék. Ma azonban a győzelemre nem elég-

séges még a lelkesedés, mivel a háboru jelenleg eszmék s számok segítségével folytatattik. Mivel jelenleg bizonyos távolságban s sokszor egyéni nem is láthatva küzdenek egymással, mivel a csata kimenete inkább az elfoglalt prositókótól, mint az egyes katonák bátorságától függ, mivel az új közlekedési eszközök lehetővé teszik, hogy a tehetséges erők egy bizonyos pontban gyorsan egye sítessenek: mindebből következik, hogy az előny azé leend, ki jobban ismeri a helyiségeket s segédeszközait jobban tudja alkalmazni. A győzelem tehát nem a legvi tézebbé, hanem a legtanultabbé. Azt senki sem tagad hatja, hogy e háboruzás kevésbé költői, kevésbé lo va-gias, mint az előbbi mód. Mindamellett itt is van nagy szerűség, ha ugyan az általa kétségtelenül nagy számban előidézett romok s áldozatok mellett még beszélni is lehet bármily nagyszerűségről; s ez az, hogy a bru talis hatalom az értelem s az eszmék tényei alá helyez tetik.

Lehet, hogy még most nem kedvező e pillanat, hogy az országunkban dúló könyörtelen ellent dicsérjük; de azt már most is elismerhetjük, hogy a németek győ zelmeket nagyrészt a practicus s teljesen modern had tannak köszönik. Sokszor s talán igen is sokszor dicsér tük az ő gyűtus puskáikat, lovasságokat és tüzérségüket; tulsúlyok azonban sokkal mélyebb alapon nyugszik, tud niillik azon katonai oktatáson, a melyet ők hívtak először életbe, s ha Németországban elmondják, miszerint „a ta nitók nyerték meg a königráti csatát“, mi állíthatjuk azt, hogy a későbbi győzelmek valódi megmagyarázása is itt rejlik. Igen, a tanító s az ő oktatása, a számolás és földrajz ismerete vezette e hatalmas tömeget mozdu lalataiban. E segédeszközök s az ezek folytán oly köny nyűvé lett szponkedés alapján teljesen ismerhették a mi helyzetünket s mozgulatunkat, teljesen biztosan, sőt ná lunknál is biztosabban tudtak országunkban előhatolni, ez ismeret által tudták a francia hadseregeket oly szo ros körbe vonni, a melyet ezek egyike sem volt képes áttörni. S itt nemcsak a főtisztai karról szólnunk. A német katonák csaknem mindenike tud írni, olvasni s számolni, s ha vezérok tervét elébük rajzolja, mindenki képes arra, hogy azt felfogja s végrehajtsa.

E tekintetben valóban megszegényítő ránk nézve, hogy a német hadsereg fensőbbiségét el kell ismernünk. De jobb e sobet meggyógyítanunk, mint eltitkolnunk, katonáinknak elég előnye van még a mellett, sem hogy e hiányt el kellene előtük titkolnunk. Van nekik bátorsá guk s egyes eseteket kivéve sohasem hiányzott jelen ség, midőn gyakran egynék tízen kellett küzdenie. Az el lenség is be fogja ezt ismerni. Értelmiségük is van; mert elfoglaltság nélkül kimondhatjuk, hogy a francia katoná jözan esze nagyobb, mint bármily más népe; azonban itt be kell vallanunk, hogy szellemi tehetségei kevésbé vannak művelve. Hogy a közkatonákról, kiknél

az elemi oktatás vagy egyáltalán nem, vagy csak igen tökéletlenül található, hogy e tömegről egészen hallgas sunk is, mily sok tiszt van, tiszt, a kiknek kezében van a háboru sorsa letéve, a kik azonban szakmájok legele mibb, legnélkülözhetlenebb ismereteiben sem jártasok. Nem akarunk személyeskedni, de azt meg kell említe nünk, hogy Páris ostroma alatt a generálisok még a fő város környezete topographiája felett is zavarban voltak. S e földrajz oly egyszerű tudomány s a háboruban csak oly fontos, mint a fegyverforgatás. Mit szóljunk e lények láttára oly mathematicai s történelmi tanulmányokról, a melyek nélkül a ma a legvittebb harcoss sem tehet sem mit? De legyen elég hibáinkról; most arról van szó, mint kell őket meggyógyítani, s szerencsére e gyógyszer nem is nehéz feltalálnunk.

A fensőbb fokok s különösen a főtisztai kar szabad pályázat után beléltéke, a hadsereg újjászervezésében biztos segédeszköz lehetne s ezt a háboru után is le hetne fenntartani, a mint a németeknél szokásban van, hogy t. i. évenként katonai pályakérdéseket tűznek ki. E vizsgák és tanulmányokban nem csak a mathematicai ta nulmányokra fektessünk fősúlyt, melyek a szakiskolák ban is előmenyvel taníttatnak, hanem a földrajz s tör ténelemre is, a mely tudományokat St. Cyrban sőt a po litechnicum intézetében is oly igen elhanyagoltak. Ez az egygyűli mód, hogy tisztjeink valódi katonai kiképzést nyerjenek s így hazájok védelmére folytonosan készek legyenek. A mi a katonákat illeti, ne csináljunk belőlök okoskodókat, tudósokat, de segítsük elő az öngondol kozást, s szaporítsuk ezért az iskolákat, a gyakorlati oktatást és a fegyvergyakorlatokat. Az anyagi fegyelem szellemi kifejtése által nem fog semmit sem veszteni, sőt inkább még erősebb leend; mert többé nem külső erő szak által feltölt, hanem szükségesnek érzett eszközként fogják azt tekinteni.

Sokat beszéltek a német katonák engedelmességéről: némelyek azt is mondják, hogy ez a mi jellemünk függetlensége és büszkeségével aligha volna megegyez tethető. De azt még is el kell ismerünk, hogy ezen en gedelmesség, habár passív, rabszolgájának nem nevez hető, mert azon tiszteletem nyugszik, a melylyel viselte tik a művelt hadsereg a még műveltebb s azért paran csolni méltó vezetők irányában. Mert valóban nem lehet nagyobb fensőség, mint az értelemé.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, szeptember 19.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak lejáró előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjen a szerkesztőség.

Tisztelő-gyűlés Pesten. A program értelemé.

III. Beküldetett. 16. Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalesciére du Barry Londonból.

Minden szenvedőknek egészség a delicat Revalesciére du Barry által, a mely gyógyszer és költség nél küül következő betegségek gyógyit: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, húgyhólyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszoru lást, hurutot, emésztéshányt, dugulást, hasfolyást, ál lanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szé dülést, vértolulást, fülzúgást, émélyést és hanyást még

a terhesség alatt is, hügyeszt, búskomorságot, sorvadást, csúzt, köszvényit, sárgaságot gyógyit. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak.

Elismervény sz. 48.421.

Ujvár, Magyarországon. Több év óta nem volt teljes egészségem, emész téssem mindig zavart vala, gyomorajokkal s nyálkássá ggal kellett küzdenem. E bajoktól megszabadított a Re valesciére tizenegynapi használa. Götten, Stajerhouban, u. p. Birkfeld, 19. dec. 1869. Igen tisztelt ur! Szívesen és kötelesemebből ki folyolag bizonyítom a Revalesciére jó hatását, a mint

az sok oldalról tudomásra is lön hozva. E jeles szer bor zasztó lélegzési nehézségtől, kínos köhögéstől, torokfá jástól, szélkörtől és gyomorköreskörtől mentett meg, melyekben sok év óta szenvedtem.

Steininger Vincze, nyug. lelkész.

Táplálóból lévén a húsnál, a Revalesciére felnöttek nél és gyermekeknél 50-szer behozza árat gyógyszerék kel szemben. 1/2 fontos bádog szelencékben 1 frt. 50 kr. 1 1/2 frt. 50 kr., 2 1/2 frt. 50 kr., 5 1/2 frt. 10 frt., 12 1/2 frt. 20 frt., 24 1/2 frt. 36 frt. Revalesciére csokoláde poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

mében sept. 16. esti 7 órakor az egybegyűlt tüzöltök a pestiekkel egyetemben, száma nézve mintegy 1200-an, öt zenekar (két katonai és három tüzöltő) és elláthatlan roppant néptömeg kíséretében elindultak a plébániatérre, végimentek a kigyóutcán, barátok terén, egyetem-, lövész-, mézáros-, muzeum-, Sándor utcán, országúton és királyutczán a lövöldéig. Itt meg tel minden zug tüzöltökkel és csakhamar jökevd ke rekedett, különösen a pécsi cigányok zenéje mellett. Nemsokára megeredt a toasztok árja is; legelőbb Széchenyi Ödön gróf magyar nyelven üdvözölte az itt egybegyűlt kártársakat; utána német nyelven Rösch soprani tüzöltő-főparancsnok német nyelven éllette a tüzöltő-intézményt; most igen kedélyes alak lépett az asztalra, Bornikoele Rudolf Eulenburgból (Anhalt-Sach sen), ki sokszoros hájének által megszakított beszédében üdvöletet hozott hazájából a magyar tüzöltőknek; végre pedig Sollmann (Coburgból) beszélt, ki kiemelte azt, hogy a tüzöltő-intézmény nincsen nemzetiséghez kötve, egy a célja, az emberiségnek használni. Bár ekkor a jökevd mindig emelkedőben volt, egyesek mégis távozni kezdettek, de ugy hiszük, az ott maradtak mulatsága csak fokozódott, ha ez ugyan lehetséges volt.

Tolvajlás. F. hó 10-én nagybbszerű lopást követtek el Egerben. Kovácsik József kanonok íróasz talának egyik fiókjából ugyanis 16 darab ezer, 5 darab százfórintos bankjegy és 900 darab arany loptak el az ugyanazon fiókban őrzött vagyonkezellet együtt. Ez ösz szeg legnagyobb részben ösztöndíjakra volt száma. A városi rendőrség minden intézkedést megtett a tettes ki nyomozására, s eddig a kanonok inasa mint gyanuval terhelt, adatott át a fenytölt törvényszéknek. A kárvalott kanonok 2000 frt jutalmat biztosít annak, ki a bűnös nyomára vezet a hatóságot.

(Necrolog.) Magyarósi István zilahi ref. pap, ipja Vajna Antal nagy-enyedi ref. tanár — neje Asbrand Károlyina — s fiók Károly jogász megtört szívvel jelentik a forrón kérelmet felelést. — a gyermeki szeretet előképe — s a testvéri szeretet és ragaszkodás páratlan példánya Vajna Lotti-nak f. hó 15-én este 9 órakor három heti súlyos hagymáz következtében, élte 33-ik — páros élete 2-ik évében történt meggyászolhatlan elhunytát. Zilah, 1871. szeptember 16-án.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Sept. 18-ról: 5% Metalliques 58.90. 5% Nemzeti kölcsön 68.55. 1860-diki államkölcsön 97.90. Bank részvények 768. Hitelrészvények 288.70. London 117. 70. Ezüst 118.50. Cs. kir. arany 5.72. Napoleondor 9.45¹⁰. Földtermentesítési kötvények: Magyar 78.75. Temesi 76.—. Erdélyi 76.25. Horv.-Slavon —.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Hirdetmény

a selmeczi bányász és erdőész akademiáról.

Azoknak, kik kiképeztetésük végett ezen akademiára felvételt szándékoznak, szol gálgának tájékozásul a következők:

A bányászakademia teljes tanfolyama 4 évre terjed, és áll az előkészítő folyamból és a szakfolyamból, melyek mindenike két-két évet vesz igénybe.

Az erdőszakademián az oktatás 3 évfolyamot foglal magába, melyek elseje előkészítő folyamnak tekinthető.

Előadási nyelv a magyar.

A tanév kezdődik október 1-én s végződik július utolsó napján.

A hallgatók rendesei, rendkívüliek vagy vendégek.

A rendes hallgatók minden tantárgyat kötelesek hallgatni a tanterv szerinti rendben, holott a rendkívüliek tantárgyaikat a czélszerű rend megtartása mellett szabadon választhatják.

Azoktól, kik akár a bányászat, akár az erdőszet előkészítő folyamban mint rendes vagy rendkívüli hallgatók belépni akarnak, megkivánatlik, hogy érettségi bizonyítvánnyal, vagy egy felső reálitanoda második osztályáról szóló, legalább kielégítő bizonyítvánnyal birjanak.

Rendkívüliek azonban felvételtel bárki is, ha elégséges előképzettségét a reálta dományokban, — a melyet t. i. főgymnasiumban, vagy főreáltanodában nyerhetti — felvételi vizsga letétele által bebizonyította.

Rendes hallgatók felvételtelhetik közvetlenül a szakfolyamba az is, ki az előkészítő fo lyam tantárgyaiban való képzettségét műegyetemi bizonyítványokkal kimutatja.

A ki felvételt akar tenni, 20 forintnyi vizsgadíjt köteles előre fizetni.

Allamszolgálatba rendesen csak végzett rendes hallgatók vételnek fel.

Vendég hallgató gyanánt minden önálló, vagy arra gyámjától vagy szülőitől engedély lyelel bíró egyen, minden egyéb feltétel nélkül felvétetik. Vendégeknek sőt bárkinek, ki az illető tudományt bármi utón magávé tette előleges bejelentés és 20 frtnyi vizsgadíjnak lefi zetésé után vizsgát tenni szabadságában áll.

Különben az akademián tandíjak nem fizetnek, s az említett vizsga díjakon kívül a hallgatókat csak 5 frtnyi beiktatási, és az akademián ifjuság önégegyező egyletébe az akademiára való beiktatásnál egyszer mindenkorra befizetendő 3 frtnyi tagsági díj terheli.

Mindazon által megjegyezendő, hogy a tankirándulások évenként mintegy 50 forintot vesznek igénybe, mely költségeket alkalomszerint fedezésére a szülőknek, vagy a gyámnak magukat, a felvételi folyamodványhoz csatolt hiteles nyilatkozat által kell kötelezniük.

A felvételi vizsga mellett belépő rendkívüli, valamint a vendég hallgatóknak legalább 18 éveseknek kell lenniük.

A felvételi folyamodványok a szükséges okmányokkal ellátva a selmeczi m. k. bányász és erdőszakademia igazgatóságának október 6-ik benyújtandók, később érkezettek tekintetbe nem vétetvén.

Állami ösztöndíjak ezen akademián a következők: 20 bányászakademiai, 4 bányászszámvevőségi, 8 erdőszakademiai és 2 erdőszeti számv evőségi; mindenik évenként 300 forinttal.

3290—1871.

Árlejtési hirdetmény.

Belső-Szolnokmegyében a galgó-magyar-láposi utvonalon Macskamezőnél a Lápos folyón és a dápataki patakon tervezett két hid felállítására nyilvános árlejtés utján vállalkozó nak adatik át. — A Lápos folyón építendő 30 öl hosszú hid kikiáltási árul 8892 frt 11 kr. A dápataki patakon építendő 5 öl hosszú hid kikiáltási árul pedig 980 frt 99 kr, összesen 9873 frt 10 krban állítatott meg.

Miután a folyó évi július 12-én 2482. sz. a kelt hirdetményel idei augusztus 20-ra kitűzött árlejtés vállalkozók hiányában eredménytelenül maradt, a fennirt hidaknak vállal kozók által leendő felállításra czéljából f. évi október 15-én d. e. 10 órakor a megye házában újabb árlejtés fog tartatni. — Az árlejtés napjáig szabályszerűen kiállított írásbeli ajánlatok is elfogadtnak. — Vállalkozni kívánók a kikiáltási ár 10%-tőljárt kötelesek az árlejtés megkezdése előtt letenni, s vállalkozói képességeket bizonyító hatósági bizonyítvá nyukat bemutatni. — Ajánlatok a két hidra külön-külön s együttesen is elfogadtnak, előnyel azonban az birand, ki mind kettőre együttesen kíván vállalkozni.

A részletes árlejtési feltételek, valamint a felsőbbleg jóváhagyott műszaki tervezetek a megye jegyzői irodájában naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Belső-Szolnokmegyei tisztiségének Deesen, 1871-ki szeptember hó 6-án tartott üléséből.

Kiadta: Szarvady Pál, főjegyző.

3—3

Árlejtési hirdetmény.

A nagybányai magy. kir. uradalom részéről közhírré tétetik, hogy a nagybányai kerületi kincstári munkások számára 1872 és részben 1871-ik évi szükséglet fedezésére 35500 mérő 82 1/2 bécsi sulyu, legfeljebb 15% tiszta rozsszal vegyített búzára és 25500 mérő 82 1/2 sulyu tengeri f. év október hó 5-én a nagybányai m. k. jöszág-igazgatóságánál titkos aján latok utján árlejtés fog tartatni, — mely öszvegből:

Nagy-Bányára 18800 mérő buza és 11800 mérő tengeri. Kapnikbányára 7500 " " 6200 " " Sztrimbaly, Bajucz és Oláhláposra 9200 " " 7500 " "

leendő szállítandó.

Földbírókó urak és vállalkozni szándékozók 10% bánatpénzzel ellátott ajánlataikkal tisztelettel meghívattak, értesítetnek egyttal, hogy a titkos ajánlatok október hó 5-ik napján délelőtti 10 óráig leendnek elfogadhatók, és hogy azok közvetlen a nagybányai m. k. jöszág igazgatóságához intézendők azon megjegyzéssel, hogy a felvállalt gabona mennyiség öszves értékének másik 10% százalékát köteles vállalkozó akár készpénzben, akár árfolyam szerint számított államkötvényekben ezen árlejtéstől számított 14 nap alatt szabad kézbe, vagy a legelső gabona szállításának értékéből lefizetni, és így a kellő biztosítást 20% százalékra kiegészíteni.

A szállítás és egyéb szerződési feltételek Nagybanán, Sztrimbalyban és Kapnikon a gazdasági irodában, ugy Szatmár, Nagykárolyban, Deesen, Szamosújvárt és Kolozsvárt a városi hatóságánál megtekinthetők.

Kelt Nagybanán 1871. évi szeptember 7-ik napján Magy. kir. kerületi gazdasági hivatal által.

(271) 1—2

A kolozsvári állami tanítóképzőben a szept. hó 28-ig jelentés bé ügyvéd Simon Elek növendékek és tanítók élelmézése, valamint úrnál, hol a feltételekről értesülhetnek. a mosás vállalkozás utján kiadandó; vállal Kovács Antal, jegyző.